

MÓDSZERTANI FUTÁR

Katolikus
Módszertani
Központ

Lelki morzsák – „ha kellő türelemmel vagyunk hozzájuk”

Egy tinédzser elkeseredetten panaszkodott Mark Twain-nek, a híres írónak: „Rettenetesen a szüleim. Főleg az apám, akivel egyáltalán nem értjük meg egymást! Állandóan veszekszünk. Begyöpösödött agyú! Még csak fogalma sincs a modern élet-ről! Kibíratatlan a helyzet! Az lesz a legjobb, ha elköltözöm otthonról, amint tudok!” Az író így válaszolt: „Fiatal barátom! Mélyen átérzem a helyzetét. Tudja, amikor tizenöt éves voltam, az apám ugyanilyen lehetetlen alak volt: műveletlen, berozsdásodott, önző! Azonban legyen egy kis türelemmel! A szülők nagyon lassan fejlődnek, de azért idővel megváltozhatnak! Tíz évvel később, amikor huszonöt éves lettem, már annyira jutott az apám, hogy néha egész értelmesen el lehetett beszélgetni vele. Amikor harmincöt éves voltam, már alig-alig voltak problémáink vagy vitáink egymással. Most pedig, hogy negyvenéves is elmúltam, akár hiszi, akár nem, az én öreg, fehér hajú apámhoz fordulok a legszívesebben tanácsért, ha valamilyen segítségre van szükségem. Látja, így megváltozhatnak a szülők, ha kellő türelemmel vagyunk hozzájuk!”

Május első vasárnapjától a család van a fókuszban a naptár szerint. Anyák napja, Gyermeknap, a Család Nemzetközi Napja, Apák napja követik egymást szépen sorban.

Az összetartozás fontossága, az egymásra utaltság, a kölcsönös szeretet, a tagok/személyek nélkülözhetetlensége üzenetét hordozzák ezek az ünnepek.

Ahogy Szentháromság ünnepe is.

Az Atya, a Fiú, a Szentlélek egysége, melynek tükörképe a családok legbensőségesebb egysége, elválaszthatatlansága.

Soha ne gondoljuk, hogy a Szentháromság tőlünk végtelen távolságban éli életét! Akik megkeresztelkedtünk az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, közvetlen kapcsolatban vagyunk vele. A keresztség által az Atya gyermekeivé, a Fiú testvéreivé, a Szentlélek templomává váltunk. Miként a szentháromsági személyek kapcsolatának lényege a szeretet, úgy Istennel és családjunk minden tagjával való kapcsolatunk alapja is: a szeretet. A szeretet, amely miatt még a szülők is megváltoznak, „ha kellő türelemmel vagyunk hozzájuk”.

Szakmai szabályzók

2023. május

A szakmai szabályzók teljes terjedelemben elérhetők a www.szeretetszolgalat.hu honlapon is, a Módszertan – **Aktuális jogszabályok** fül alatt.

- 2023.05.11-én a Magyar Közlönyben tették közzé Az egyes egészségügyi, egészségbiztosítási és gyógyszerészeti tárgyú törvények módosításáról szóló 2023. évi XIX. törvényt. Jelen jogszabálymódosítás megteremti az alapfeltételeit annak, hogy a bentlakásos szociális intézmények közvetlenül hozzáférjenek az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térhez (EESZT). Az 1991. évi XI. törvény 6/A.§ módosításával lehetőség

nyílik arra, hogy az intézményi orvos az intézmény jogán lépjen be az EESZT felületére, amely alapján a felületen egyértelműen beazonosítható, hogy az egyes események rögzítése az EESZT-ben a bentlakásos szociális intézményben ellátottakhoz köthető. Egyértelmű lesz tehát, hogy az egyes ellátásokat egészségügyi szolgáltatónál, vagy a szociális bentlakásos intézményben nyújtották a lakóknak. Az EESZT honlapján a csatlakozás lehetősége támogatott és biztosított. A módosítás szükségességét erősíti, hogy 2023. január 1. napjától hatályba léptek azok a törvényi ren-

delkezések, amelyek alapján a krónikus fekvőbeteg ellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatók ápolási ágai átkerülhetnek a szociális ágazatban működő szakápolási központokba. Várhatóan 2023. július 1-jétől az első hat ápolási ágat működtető intézmény átadásra kerül a szociális terület számára, amelyek a továbbiakban szakápolási központként működő idős otthonokként folytatják ápolási feladataikat. A tájékoztatás elolvasható az alábbi helyen: [A bentlakásos szociális intézmények is hozzáférhetnek az EESZT-hez – Szociális Ágazati Portál \(szocialisportal.hu\)](#)

A 2023. évi XIX. törvény szövege elérhető az alábbi helyen: [Magyar Közlöny \(magyarkozlony.hu\)](#)

- Közlemény jelent meg a Szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 58/A. § (2C) bekezdés b) pontjához 2023.05. 15-én a Szociális Ágazati Portálon. A közlemény szerint az a szolgáltatás, férőhelyszám, ellátotti létszám, feladatmutató, amelynek létesítésére, fejlesztésére a fenntartó **elnyert hazai vagy uniós pályázattal rendelkezik, a rendelkezésre álló kapacitásoktól függetlenül befogadható a finanszírozási rendszerbe.** Azon pályázatok listáját, melyek a kapacitástól független befogadást megalapozhatják, a miniszter közleményben teszi közzé. A közleményben felsorolt pályázati lista módosítását Fülöp

Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkára hagyta jóvá. A pályázati lista az alábbiakkal egészült ki:

- „A támogató szolgáltatás keretében használandó új vagy használt gépjármű vásárlásának, a meglévő gépjárműpark bővítésének, cseréjének támogatása” című, TAMAUTO2022 kódjelű,
- „Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése” című, TOP_PLUSZ-3.3.2-21 kódjelű, valamint a
- „Közösségi alapú szolgáltatásokra való áttérés fejlesztése – támogatott lakhatás kialakítása, szociális alap-szolgáltatás fejlesztése” című EFOP-2.2.25-22-2022. kódjelű pályázatokkal.
- Megjelent a fogyatékosügyügyi tanácsadó képzés oktatási programja BM/13587/2023-as engedélyszámmal. Az oktatási programot Csizi Péter szociális ügyekért felelős helyettes államtitkár 2023.05.15-én hagyta jóvá. A képzési program elérhető az alábbi helyen: [Megjelent a fogyatékosügyügyi tanácsadó képzés oktatási programja – Szociális Ágazati Portál \(szocialisportal.hu\)](#)

Életvitel tanács / Egészség rovat

„Miért változik meg mesés dobbanása, s amikor kiürül, a csend koppanása mért okoz fájdalmat, úgy, hogy belé szakad, ez a sok fájdalom, vajon miből fakad?”

Aranyosi Ervin: A szívek szabója (részlet)

Szakápolási Kisokos

A szociális intézményekben végezhető szakápolási tevékenységek ismertetését a haldokló beteg szakápolásával, illetve az EKG készítéssel folytatjuk.

A szakápolást orvosi elrendelés, előzetes szükségletfelmérés, és tervezés alapján, az ellátandó tevékenységre nézve megfelelő szakképesítéssel rendelkező egészségügyi szakdolgozók végzik az ápolás önálló, együttműködő, és függő kompetencia körének figyelembevételével.

A szakápolási tevékenységekhez szükséges eszközök rendelkezésre állását a [60/2003.\(X.20. ESzCsM rendeletben](#) részletezett, a bentlakásos szociális intézményben nyújtott szakápolás minimumfeltételei szabályozzák.

Hivatásunk nem mentes a veszteségektől, ellátottjaink, klienseink egy részét elveszítjük, **megtérnek a teremő Is-tenhez.** Különösen igaz ez a bentlakást nyújtó ápoló-gondozó otthonok esetében, ahol a szakápolási engedélytől függetlenül az elmúlás igen gyakori.

Minden szakápolással kapcsolatos információt megelőző-

en érdemes a **Haldokló beteg chartájának** utolsó mondatát felidézni:

„Jogom van ahhoz, hogy empatikus, szakmailag kompetens, jól informált személyek gondozzanak, akik igyekeznek megérteni a szükségleteimet, és akik képesek elégedettséget találni abban, hogy hatékonyan támogatnak akkor, amikor szemben állok a halállal.”

Amiatt szükséges a végső órákkal foglalkoznunk, hogy a legmodernebb eszközökkel az utolsó pillanatig a támogatására lehessünk a gyógyíthatatlan betegeknek, a legprofesszionálisabb testi-lelki segítséget nyújthassuk a gondozottaknak, valamint a családnak.

A legmeghatározóbb tünetek lehetnek az utolsó napokban a fájdalom, légzési nehézségek, tartós köhögés, étvágytalanság, nyelési zavar, hányás, émelygés, nyálfolys, szájszárazság, szomjúság, hátfájdalom, végtag duzzanat, felfekvés, székrekedés, inkontinencia, látászavar, hallási nehézségek, szédülés, beszédzavar, depresszió, nyugtalanság-érzés, zavartság.

A jelentkező tünetek csökkentése, megszüntetése az elsődleges feladatunk. A szájon át történő bevitel egyre nehezebb lesz, emiatt parenteralis, de legnagyobb mértékben is a transzdermalis fájdalomcsillapítás az ajánlható forma. Ezen tapasztalatok felragasztása a törzsre javasolt, a megbízhatóbb felszívódás céljából. Végbélkúpok használata is adott esetben megfontolandó lehet, ha a beadással járó mozgás nem jár felesleges megterheléssel, plusz fájdalommal az ellátott részére. Hányinger csillapítására, a hányások elkerülésére feltétlenül törekedni szükséges. Előnyben részesítendő a rectalis kúp, továbbá az injekcióval történő beviteli forma. Ebben a végső állapotban a szervezet már nem képes a kívülről bejuttatott folyadék, táplálék megemésztésére, felszívására. A szervezet még meglévő saját tartalékokkal gazdálkodik, nyer esetleg fo-

lyadékot más folyadékok rovására. **Nem amiatt gyengül a beteg állapota, mert nem eszik, iszik már úgy, mint régebben, hanem pont fordítva lesz igaz: amiatt nem eszik, iszik már annyit, mint régebben, mert a betegsége halad előre.** Ennek tükrében

törekedni szükséges annak az elfogadtatására, hogy csupán abban az esetben, csupán azt, csupán annyi folyadékot-táplálékot vegyen magához, ami, amikor jólesik neki.

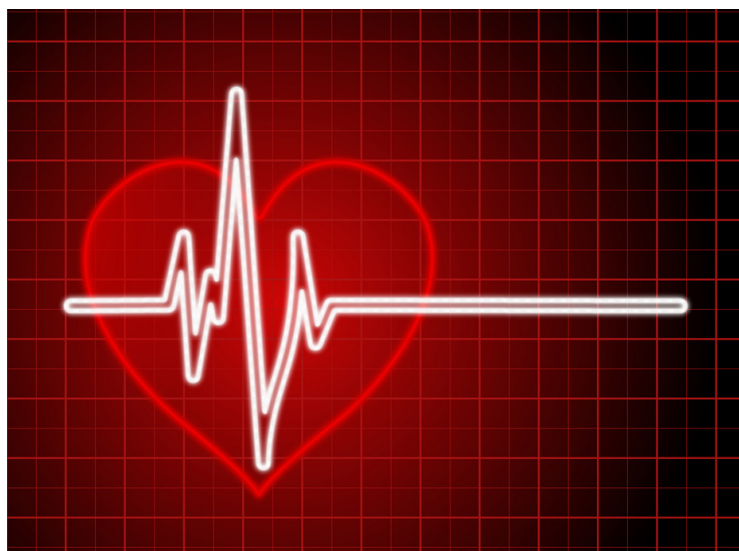
A halál beálltával újabb feladatok várnak a gondozó személyzetre. Az orvos (házi, intézményi, ügyeleti) értesítése elsődleges teendő.

Az előkészítendő eszközök között található a gumikesztyű, a higiénés ellátás eszközei, a tiszta ruházat, az ágyne-műhuzat, az azonosításra szolgáló eszközök, a fertőtlenítés eszközei, a dokumentálás eszközei. Fel kell készülni a hulladék, veszélyes hulladék felfogására. Rendkívül fontos a szobatársak, hozzátartozók felé történő kommunikáció, a kegyeletteljes, szakszerű, gyors cselekedet. Ezt követi majd a személyes leltár felvétele, különös gonddal az értékek, okmányok tekintetében. A test elszállítása után a környezet rendbetétele, fertőtlenítése a további feladat.

Nem a szakápolási tevékenységek közé tartozik, de megemlékezni, a gyásznak teret adni egyénileg és közösségi szempontból sem elhanyagolható.

Az EKG készítés szakápolási vonatkozásai:

Az elektrokardiográfia (röviden EKG) egy non-invazív (testbe való behatolás nélküli) diagnosztikai eljárás, mely a szív működéséről ad hasznos információt az orvos számára. A szív elektromos jelenségeit vizsgálja a szív-izom-összehúzódásakor keletkező elektromos feszültség regisztrálásával. Ez a szakápolási tevékenység is kizárólag orvosi utasításra történhet a készülékkel, mely-

nek indikációja lehet éves rutin vizsgálat vagy panaszt okozó elváltozás, esetleg műtéti előkészítés.

EKG készülék lehet az intézmény saját tulajdona, illetve az intézmény orvosának tulajdona, mellyel a szakápoló elvégzi a kért vizsgálatot. A 60/2003.(X.20. ESzCsM rendelet (a bentlakásos szociális intézményben nyújtott szakápolás minimumfeltételei) nem írja elő feltételként a készülék meglétét.

Azonban, ha rendelkezik vele az intézmény, szükséges a készülék [Orvostechikai eszközök EüM. 4/2009. \(III.17.\) rendelet](#) szerinti kötelező időszakos felülvizsgálata 2 évente. Ezen felül szükséges a folyamatos pótlása a kiegészítőknek (EKG papírtekercs, EKG gél) a zavartalan működés érdekében.

A vizsgálatot előkészítéssel kezdjük, mely nem csupán az eszközök előkészítését jelenti, hanem az ellátott felkészítését is a vizsgálatra.

Azon túl, hogy a vizsgálat elrendeléséről, annak kiviteleréséről tájékoztatást adunk a gondozott személy

számára, fontos szempont lehet az idős férfiak testének szőrzettel fedettsége is. A vizsgálatot megelőzheti a borotválás is annak érdekében, hogy az elektródákon keresztül a vezetés rendben megtörténjen.

Fontos szempont, hogy az ellátottunk számára biztosítsuk azt a környezeti feltételt, melyben nem kell szégyenkeznie meztelen felsőteste miatt, illetve ne fázzon, mely a vizsgálati eredményt torzítani fogja.

A megfelelő elvezetési pontokra az elektródák szakszerű felhelyezését követően az elektrokardiogramm elkészítése következik, majd végezetül a gondozott rendbetétele, felöltöztetése, helyre kísérése, az eszközök tisztítása, és végül a dokumentálás az intézmény sajátosságainak megfelelően.

Következő írásunkban a betegség következményeként átmenetileg vagy véglegesen kiesett vagy csökkent funkciók helyreállításához, fejlesztéséhez vagy pótlásához kapcsolódó szakápolási feladatokat szeretnénk körüljárni, ismertetni.

Módszertani kitekintő

Jelen vagy, meg nem is, mi az?

Május 25-én zárult a Katolikus Szeretetszolgálat budapesti központjában „**A szociális professzió szakmai, spirituális aspektusai és iránymutatásai**” című szabadon választható továbbképzés, melyen a Katolikus Szeretetszolgálat intézményeiben dolgozók közül 29-en vettek részt.

A képzés különlegessége volt, hogy első ízben történt úgynevezett „blended” oktatás, amelyben az online és a személyes módszerek, a praktikum és az elmélet együttes alkalmazása történt.

A továbbképzés során először egy 6 részből álló, Juhos Imre atya, mentálhigiénés szakember által készített videós előadássort hallgattak meg a résztvevők egyéni tempóban, majd ellenőrző kérdésekre válaszoltak.

A második részben került sor a személyes, gyakorlatorientált képzési napra, amelyen Buza Bence és Szabó Balázs trénernek, a Budapesti Lelki Elsősegély Telefonszolgálat munkatársai tartottak önismeretet támogató elemekkel gazdagított, interaktív tréninget.

A végén tanúsítvánnyal és 16 ponttal, valamint sok-sok jó élménnyel gazdagabban tértek haza a résztvevők.

**„A művészet ott kezdődik,
ahol azt mondhatom –
ez én vagyok!”**

Konsztantyin Melnyikov

A művészetterápia olyan terápiás folyamat, ahol a művészetet mintegy eszközként használjuk lelki történéseink megértéséhez vagy nonverbális kommunikációhoz. Ez a módszer korhatár nélkül alkalmazható egészségeseknek és betegeknek, egyénileg vagy csoportban egyaránt.

A művészetterápia alkalmas önfejlesztésre, traumák feldolgozásának segítésére, lelki egyensúly helyreállítására. Bármely művészeti ággal találkozunk akár befogadóként, akár alkotóként, hatással van lelki folyamatainkra, és gyógyító erővel rendelkezik. A művészetterápia többféle: zeneterápia, mozgásterápia, irodalomterápia, meseterápia, drámaterápia, képzőművészet-terápia, stb.

A művészet hatása a történelem során:

Nem újkeletű gondolat, hogy a művészetek nagy hatással vannak a lélekre és az elmére, sőt képesek gyógyítani is. A katarzis egy ókori görög kifejezés, mely a színjáték során a nézőben keltett, majd a történet által levezetett feszültség oldását, megtisztulást jelent. Katarzist nem csak egy színdarab, hanem bármilyen művészeti alkotás is kelthet. A reneszánsz idején a képzőművészeti alkotásokat képesnek vélték felemelő érzések előidézésére. A középkor úgy vélte, hogy a vallási témájú festmények, szobrok, épületek a hitet erősítik. A barokk művészet monumentalitása, díszessége eszközként szolgált a katolicizmus népszerűsítésére, hiszen szavak nélkül hatott a szemlélőre, a hívekre. A felvilágosodás korában a francia elmegyógyintézetekben a páciensekkel színdarabokat tanítottak be, akik később eljátszották azokat. Ez lehetett a legkorábban alkalmazott művészetterápia. Gyakran hozzák összefüggésbe a pszichiátriai problé-

mákat a művészeti tehetséggel. Ennek nem feltétlen van ok-okozati összefüggése, de vannak olyan kutatások, amelyek együtt járást mutatnak.

Művészetterápiás megközelítések:

Aktív: A terápiás folyamaton belül az adott művészeti technikával fejezi ki, jeleníti meg a páciens az élményeit. Ez esetben a résztvevő cselekvőként van jelen.

Receptív (befogadó): A kész műalkotások által a kliensben keltett pszichés hatások átélése, megértése, feldolgozása történik.

Alkotásközpontú (szublimációs): Az alkotás folyamata hordozza a terápiás hatást, így az alkotás létrejöttével zárul a terápiás folyamat. Az elkészült alkotásokat sok esetben kiállításokon/rendezvényeken be is mutatják.

Az alkotást eszközként alkalmazó: Az alkotás a terapeuta és a páciens kommunikációjának az alapja. Ebben az esetben az elkészült alkotáshoz kötődik egy megbeszélés, értelmezés.

Felhasználási területek:

- Egyéni pszichoterápia kiegészítője
- Egyéni és csoportos alkalmazás pszichoszomatikus orvoslás
- Önismereti csoport eszköze
- Gyász, lelki trauma feldolgozása
- Erős érzelmi gátoltság oldása

Egy művészetterápiás foglalkozáson való részvételhez semmilyen művészeti tehetség vagy előképzettség nem szükséges.

A művészetterápiában nem az esztétikai szempontok fontosak, hanem maga a folyamat, a hangsúly a biztonságos és bizalmas környezetben történő szabad önkifejezésen van, hiszen így ki tudjuk fejezni a szavakkal nem megfogalmazható érzéseinket, gondolatainkat pusztán szimbólumokkal.

Művészetterápia megélése:

Hogy jobban megértsük a művészetterápia hatását, arra bízunk mindenkit, hogy végezzünk el egy gyakorlatot! Ha volt valaki, akit szerettünk, fontos volt a számunkra

és sajnos már nem lehet az életünk része, gyűjtsünk néhány apró tárgyat, fotót, rá emlékeztető írást, rajzot, stb. egy dobozba. A készítés közben felszabaduló érzéseinket hangosan is kimondhatjuk vagy leírhatjuk, s valahányszor emlékezni szeretnénk a szeretett személyre, elővehetjük, bővíthetjük a gyűjteményt. A gyakorlat során a szeretett személy kedvelt zenéjének hallgatása segít még inkább az emlékezésben.

Saját életünk valamelyik régebbi korszakáról is készíthetünk emlékdobozt (vagy emlékkollázst), ha le szeretnénk zárni. Akár két dobozt is készíthetünk: „amit semmiképpen nem vinnék tovább” és „amit érdemes tovább vinnem ebből a korszakból” címmel.

Ha valakivel rossz a kapcsolatunk, haragot táplálunk iránta, de szeretnénk, hogy megjavuljon a viszony, készíthetünk „megbocsájtás-dobozt”! Azokat az emlékeket, szimbólumokat gyűjthetjük össze, amelyek az illető pozitív tulajdonságairól szólnak – bármilyen nehéz is ez.

A zeneterápiáról a 2023. februári számunkban (https://www.szeretetszolgalat.hu/sites/default/files/16_szam.pdf) már olvashattak. A következő alkalommal a hangterápia jótékony hatásaival ismerkedhetünk meg.

